

'EL LECTOR ACCIDENTAL'

VICENÇ PAGÈS JORDÀ

Els colors dels nostres llibres

No sempre és fàcil establir l'origen d'un article, però el d'avui es pot datar amb exactitud: la idea va sorgir quan estava llegint l'assaig *Com ordenar una biblioteca*, de Roberto Calasso, que acaba de publicar Anagrama. Calasso confessa que li agrada folrar els llibres amb paper translúcid. Ho fa per unes quantes raons, com ara impedir que algun visitant entrevegi la seva biblioteca personal d'un cop d'ull, ja que ho considera un atac a la intimitat.

A continuació posa exemples de col·leccions que retraten el propietari. Cita els llocs vermells dels *Saggi* d'Einaudi, habituals a les biblioteques de l'esquerra il·lustrada, i també els llocs grocs de la col·lecció Panorama de Narratives d'Anagrama, que ens va fer descobrir autors com Kennedy Toole o Will Self. Va ser en aquell moment quan es va produir en el meu cap una pluja d'imatges a la qual miraré de posar una mica d'ordre (cromàtic).

Els primers llocs vermells que vaig recordar van ser els de l'*Obra Completa* de Josep Pla (Destino), que he trobat en moltes llars. El que resulta important és el nombre de volums: a partir de 5 el propietari pot passar per planià de consideració, i a partir de 10 ja entrariem en la categoria de planià compulsiu. Re-

sulten més reveladors, perquè no abunden tant, els volums de les *Obres Completes* d'altres autors, com Foix i Espriu, que Edicions 62 editava en un vermell menys llampanant. Finalment, destaca amb llum pròpia l'escarlata del *Diccionari Fabra* (Edhasa), que anys enrere va ser una eina d'ús diari i que ara és poc més que una reminiscència.

Un altre dels colors que destaquen a les llibreries és el groc, com el dels volums de *La Cua de Palla*: aquells llibres petits, de color canari (com els actuals Llibres del Delicte, també de novel·la negra), que solen indicar que al propietari li agradava llegir als anys vuitanta. Un altre groc cridaner és el dels primers llibres del Club Editor, només que quan la sobrecoberta es fa malbé revelen un lloc apagat, de color de gos com fuig; sigui com sigui, al propietari li podem suposar una flaca pels nostres millors novel·listes del segle XX, com Rodoreda, Sales o Vilallonga. No podem oblidar, finalment, dues col·leccions d'un groc somort: la *MOLC*, que fa pensar en lectures obligatòries de BUP, i la *Bernat Metge*, més elegant però d'un color més apagat, que indica un interès pels clàssics grecs i llatins.

Un dels colors predominants als llocs dels llibres és el blanc, que ha donat forma a col·leccions ja desaparegudes, com *Línia d'Ombra* (d'Edicions B, la primera que va publicar

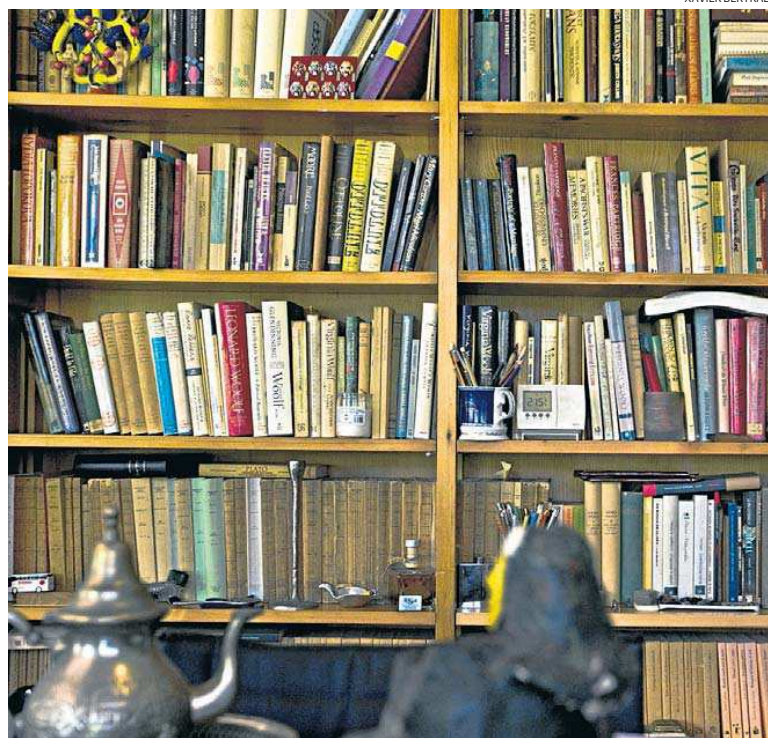
COM
ORDENAR
UNA
BIBLIOTECA
ROBERTO CALASSO
ANAGRAMA
TRAD. XAVIER VALS
GUINOVART
136 PÀG. / 9,90 €

Villiers de L'Isle-Adam en català), els llibres de butxaca d'Alianza Editorial (barreja d'economia modesta i de curiositat rica) o els antics dissenys de Lumen, Seix Barral o Alfaguara. A finals de segle XX, eren blancs els llocs de dues editorials emergents, Columna i Quaderns Crema (que aquesta última ha mantingut). Destaquem també els onze patracols amb què Ariel va recopilar la *Història de la literatura catalana*, i que els estudiants reunien a còpia d'estalvis heroics. També eren blancs els llocs de Llibres de l'Índex, i aquí mereix una menció d'honor qui tingui col·locats en ordre biocronològic aquells cinc manuals d'ús de principis dels noranta: *Masturbació*, *Preservatiu*, *30 secrets per a l'èxit amorós*, *Divorci* i *Suïcidi*.

En contraposició al blanc genèric, el negre sol aspirar a indicar cal·litat, que passa amb el cava o la xocolata. Eren negres els llibres d'una de les millors col·leccions que han existit en català, els *Clàssics Moderns* d'Edhasa-Proa (Austen, Conrad, Woolf, Joyce, Plath, Scott Fitzgerald, Mansfield, Nabokov, Céline, Salinger, Bernhard, i els que em deixo). També eren (i són) negres els llocs de la col·lecció *Andanzas* de Tusquets, que va publicar llibres imprescindibles de Kundera, Dürrenmatt, Duras, Bioy Casares o Shields. Però potser la col·lecció més exquisida en negre (amb un toc vermell) és la d'Acanalidat, que inclou assajos de Mario Praz, Marc Fumaroli i recentment les entrevistes de *The Paris Review*. Per contra, els llibres de Càtedra Universitària eren negres i rigorosos, però de batalla. Acabem amb dues curiositats finiseculars: els volums de l'editorial Versal, que serveixen per identificar lectors amb passat *freak*, i la *Biblioteca Borges* (Orbis), una tria excel·lent a l'abast de tothom, que encara es troben -grisosos, però dignes- en llibreries de vell.

Avui dia són negres molts llocs de Penguin, que anys enrere eren d'aquell color taronja característic, i que anunciaven un lector (o comprador, que no sempre coincideixen) de volums en anglès. En català, el taronja identifica els clàssics de Proa en tapa dura (Dante, Joanot Martorell, Joyce) i els de La Magrana en tapa tova (Homer, Eurípides). Colors menys freqüents són el verd ara ja pansit de la *MOLC* d'Edicions 62 (el bo i millor de la literatura universal, però amb una lletra que avui se'n escapa), i el verd cridaner i alternatiu de Males Herbes. Abans de ser president de la Generalitat, Quim Torra va recuperar a A Contra Vent llibres memorables (Àngel Ferran, Carles Sindreu) que identifiquem fàcilment per la curiosa combinació de blau i negre.

Roberto Calasso ens fa venir ganes de fer el que ell vol evitar. Mostra'm de quin espectre cromàtic és la teva biblioteca, i et diré com ets. ♦♦

XAVIER BERTRAL